

УДК: 378.22:159.9:378.091.313

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ-ПСИХОЛОГІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

Н.О. Мосол

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Запорізький національний університет
nmosol@yahoo.com

О.В. Філь

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності
Запорізький національний університет
filhelena@yandex.ru

Мосол Н.О., Філь О.В. Формування професійної компетентності магістрів-психологів засобами інтерактивного навчання. У статті розглядаються питання професійного становлення психологів. Визначено специфіку підготовки магістрів психологічної професії, надано характеристику інтерактивного навчання та його конкретних методів. Авторами були визначені та проаналізовані базові принципи формування професійної компетентності магістрів-психологів. Навчання майбутніх психологів з використанням інтерактивних технологій передбачає формування нового досвіду та його теоретичне осмислення через застосування практичних форм роботи. Реалізацію концепції інтерактивного навчання запропоновано на прикладі викладання дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи», зміст якої дозволяє активно використовувати широкий арсенал інтерактивних методів, а саме: дискусійні методи, ситуаційні вправи, методи розв'язування проблем, ділові та рольові ігри, арт-терапевтичні методики.

Ключові слова: професійне становлення, професійна компетентність, інтерактивне навчання, магістри-психологи, суб'єктність.

Mosol, N.O., Fil', O.V. Formation of professional competence of masters-psychologists by means of interactive education. The article addresses the issue of professional development of psychologists. The authors analyzed the specifics of professional training of psychologists within the interactive education concept. The basic principles of formation of masters-psychologists' professional competence were identified, among those subjectivity principle, activity of personality, building a dialogue, importance of personal experience and meaningful educational context. Interactive education is defined as a special form of the cognitive activity that promotes subjectivity and activity of students. The learning process is realized through active interaction; both student and teacher are equal participants of the process, they can exchange experiences and take time to reflect. Interactive education is characterized as an important condition for improving the efficiency of professional education. The implementation of the interactive education concept is described based on practical experience of teaching the course "Pedagogy and Psychology of Higher Education" for masters. The topics of this discipline give the possibility to use a wide set of interactive methods: discussions, methods of solving problems, situational exercises, case-study, role-playing, art-therapy techniques and others. The implementation of interactive technology in the educational process of master's students is crucial to develop professionally important qualities such as an ability to cooperate, collaboration, reflection, creativity. Interactive education enables personal involvement in the learning process on the basis of student's own educational trajectory, creates the situation of personal success. So far, interactive education promotes the personally-centered value of professional development and professional competence.

Keywords: professional development, professional competence, interactive education, masters-psychologists, subjectivity.

Постановка проблеми. Вища школа є етапом професійної підготовки майбутніх фахівців. Сьогодні в системі освіти відбуваються значні зміни. Підвищення якісної підготовки спеціалістів здійснюється шляхом впровадження сучасних психолого-педагогічних концепцій навчання, оптимізації навчально-виховного процесу за рахунок його гуманізації, підвищення психологічної культури спеціалістів, переосмислення на цих засадах закономірностей навчальної діяльності, принципів і методів навчання, умов професійного становлення особистості. Завдання освіти – готувати кваліфіковані кадри, здатні до творчої праці, професійного розвитку, самоосвіти – обумовлюють створення ефективного освітнього простору.

Мета статті – вивчення питання формування професійної компетентності майбутніх психологів засобами інтерактивного навчання.

Необхідність переходу в навчальному процесі від підходу, заснованого на знаннях, до практико-орієнтованого підходу актуалізує проблему технологій та методів навчання. Навчання магістрів-психологів з використанням інтерактивних освітніх технологій передбачає відмінну від

звичної логіки освітнього процесу: не від теорії до практики, а від формування нового досвіду до його теоретичного осмислення через застосування практичних форм роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вимоги суспільства до кваліфікованої підготовки спеціалістів різних галузей, і психологів зокрема, визначають напрям роботи щодо покращення підготовки майбутніх психологів. Різні аспекти цієї проблеми розглядають О. Бондаренко, П. Горностаї, Л. Долинська, В. Панок, Н. Пов'якель, Н. Чепелева, Т. Яценко. Теоретико-методичні засади інтерактивного навчання обґрунтовані в роботах О. Пометун, Г. Селевко, О. Сікарчук, Н. Суворової та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів. Звернемося до специфіки підготовки психологів. Відомо, що особливістю психологічної професії виступає високий рівень вимог не лише до професійних знань, умінь та навичок, але й до особистості психолога. Предметом професійної діяльності психолога є робота безпосередньо з особистістю іншої людини, а це вимагає наявності комунікабельності, емпатійності, певного рівня інтуїції, здатності до самоаналізу та рефлексії, які є складовими професійної компетентності фахівця. Розвиток професійно важливих якостей психолога напряму пов'язаний з особистісним зростанням. Магістратура – це рівень освіти, який надає можливості здійснювати педагогічну діяльність, а отже, до професійної компетентності студентів-психологів включено також педагогічну компетентність як інтегральну професійно-особистісну характеристику, що визначає готовність і спроможність виконувати педагогічні функції.

Не зважаючи на те, що поняття «професійна компетентність» набуло широкого дослідження, єдиного визначення цього терміну до сьогодні не запропоновано. На нашу думку, це цілком закономірно з огляду на те, що зміст професійної компетентності варіюється залежно від специфіки того чи іншого фаху. У нашій статті ми визначаємо професійну компетентність психолога як складне структурне професійно-особистісне утворення, що забезпечує успішність його професійної діяльності та характеризується сформованістю системи знань, професійних умінь та особистісних професійно-важливих якостей особистості фахівця.

Поняття «інтерактивні технології» розглядається як сучасний етап розвитку активних методів навчання. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка сприяє розвитку активності та самостійності студентів. Суть інтерактивного підходу полягає в тому, що навчальний процес відбувається завдяки організації активної взаємодії всіх учасників навчального процесу. При цьому студенти й педагог є рівноправними суб'єктами навчання, вони обмінюються досвідом та рефлексують із приводу того, що вони знають, уміють і роблять. Інтерактивне навчання виступає важливою умовою підвищення ефективності професійного становлення. Завдяки включеності та активності всіх учасників освітнього процесу відпрацьовується вміння працювати у групі, команді, розвиваються навички толерантного спілкування. Використання інтерактивних форм і методів навчання надає можливості створення ефективного освітнього простору, сприяє розвитку творчих здібностей та ініціативності студентів. У процесі інтерактивного навчання магістр виступає суб'єктом навчання – активним учасником процесу, відповідальним за власну траєкторію освіти, що забезпечує внутрішню мотивацію навчання та сприяє його ефективності.

Проте підвищення якості підготовки магістрів та формування професійної компетентності психологів не може бути забезпечене лише зміною змісту курсів та методів навчання. Необхідно організувати ефективний освітній простір, спираючись на певні психолого-педагогічні принципи. У ході дослідження були визначені охарактеризовані нижче принципи формування професійної компетентності магістрів-психологів.

Принцип суб'єкт-суб'єктності. Традиційна освіта переважно спрямована на формування певних знань, умінь та навичок, орієнтується на функціонально освічену людину. Метою особистісно-зорієнтованого навчання виступає розвиток суб'єктності. Це передбачає входження суб'єкта в специфічну особистісно-розвиваючу навчальну ситуацію, її учасниками виступають викладач і студент. Необхідно спроектувати таку навчальну ситуацію, яка сприяє розвитку особистих та професійних якостей магістрів, формуванню позитивного особистого досвіду. При цьому важливими є не лише складові педагогічного процесу (мета, зміст, форми та методи), але й особистість викладача. Викладач виступає носієм особистісного досвіду як специфічного змісту освіти. Таким чином, важливим завданням викладача є організація навчального процесу як простору

самоствердження та рефлексивного змістовно-пошукового діалогу [6].

Принцип активності особистості. У процесі навчання важливо задіяти власну активність учасників. Для того, щоб людина стала суб'єктом певного виду діяльності, вона має усвідомлювати особистісно-значущу ціль цієї діяльності. Важливо створити умови не для орієнтування, а для самоорієнтування та особистісного саморозвитку учасників навчального процесу. Для цього необхідними є вміння ставити перед собою певні цілі, знаходити й вибирати необхідні шляхи їх досягнення, усвідомлено та обґрунтовано приймати рішення, бути відповідальними за їхню реалізацію, оцінювати результати й закріплювати їх у власному досвіді. За формою це можуть бути розвивальні або ділові ігри, дискусійні методи, але за змістом вони мають бути спрямовані на розгортання процесів становлення суб'єктності особистості. Саме активні методи навчання підвищують рівень професійної спрямованості, сприяють розкриттю творчого потенціалу завдяки орієнтації суб'єкта професійного самовизначення на самопізнання та особистісне зростання.

Принцип значущості особистісного досвіду. Провідним завданням навчання виступає особистісний розвиток його учасників з урахуванням досвіду пізнання. При цьому склад і структура такого досвіду повинні визначатися не вивченим навчальним матеріалом, а бути обумовленими внутрішніми чинниками розвитку особистості. Лише за умови такого поєднання навчання з рефлексивними процесам воно може бути ефективним. Важливо підкреслити, що інтерактивні методи навчання необхідно реалізовувати як складову особистісно-орієнтованого навчання. Головною його метою виступає особистість та її потреби, а отже, важливо використовувати всі умови для найповнішого розкриття особистісного потенціалу. Процесуальними компонентами навчальної ситуації виступають певні завдання з особистісним контекстом, ігрова діяльність, в умовах якої можлива самореалізація особистості, система діалогів як умова розвитку рефлексивної функції. Важливим є не засвоєння певних знань, а побудова власного особистісного досвіду, власної системи оцінювання, вироблення індивідуального способу діяльності та самовираження.

Принцип діалогізації навчання. Професійне становлення магістрів включає формування компетентностей, що характеризують особистість як суб'єкта діалогічного спілкування. Результативність навчально-виховного процесу залежить від характеру організації взаємодії між його суб'єктами. Важливою є «готовність викладача в кожній конкретній навчальній ситуації конструювати спільну інтелектуально-комунікативну діяльність зі студентами, що веде до їх більш високого рівня самоорганізації навчання, взаємодії та ціннісних позицій» [4, с.8]. Саме наявність діалогу «студент-викладач» виступає важливою умовою професійного становлення студентів. Діалог – це найбільш динамічний спосіб одержання інформації, який надає можливість зворотного зв'язку, що в цілому, веде до взаємопорозуміння викладача і студента. Діяльність, організована у формі реального діалогу, реалізує принцип суб'єкт-суб'єктних відносин і спрямована на активізацію особистості.

Принцип насичення освітнього змісту значущою інформацією. Для реалізації освітньої програми важливо враховувати вікову специфіку психічного розвитку та індивідуальні особливості її учасників, навчальний досвід студентів. Як правило, магістри успішно залучаються до складних форм інтерактивного навчання (ділові ігри, аналіз випадків), адже таке активне навчання відповідає їх потребам у практико-орієнтованій діяльності. У процесі підготовки магістрів-психологів необхідно не тільки формувати певні знання, вміння та навички, але скоріше створювати необхідні умови для проблемно-пошукового поля та знаходження особистісних смислів суб'єктів навчання. Також у процесі професійного навчання психологів необхідно враховувати та використовувати власний особистісно-розвивальний потенціал психології. Сама психологічна освіта є важливим чинником особистісного зростання, життєвого самовизначення. Психологічна освіта сприяє розвитку суб'єктності, досягненню конструктивності у вирішенні особистісних проблем, є основою професійно-особистісного самовизначення, важливою умовою саморозкриття та самореалізації особистості, активізує сукупність установок людини щодо цінностей життя, праці, інших людей, самої себе (Р. Бернс, Б. Бадмаєв, І. Димитров, В. Панок, М. Попова, С. Панченко).

Необхідність інтенсифікації та оптимізації процесу підготовки магістрів-психологів обумовили розробку та впровадження в навчальний процес інтерактивних освітніх технологій. Розглянемо прикладні аспекти впровадження концепції інтерактивного навчання на основі досвіду викладання дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» у Запорізькому національному університеті. Зміст дисциплін «Педагогіка та психологія вищої школи» дозволяє активно використовувати широкий

арсенал інтерактивних методів: дискусійні методи, ситуаційні вправи, методи розв'язування проблем, імітації, рольові ігри тощо.

У процесі підготовки студентів лекція є одним із основних джерел інформації. Вона має багато різновидів – лекція-бесіда, лекція-дискусія, проблемна лекція, бінарна лекція тощо. У лекції розкривається основний понятійний апарат із досліджуваної теми, у сконденсованому вигляді міститься найбільш актуальна та важлива для засвоєння інформація. За умов особистісно орієнтованого навчання використання монологічних лекцій ми вважаємо недоцільним. Заняття з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» проводилися переважно у формі інтерактивних лекцій. Інтерактивна лекція має не тільки інформаційний, але й проблемно-пошуковий характер. Використання таких лекцій сприяє активізації самостійної роботи магістрів, створює умови для обговорення проблемних питань, визначення та формування власної позиції. Такі методи передавання інформації, як коло думок, ажурна пилка, навчальні партнери, дають можливість за короткий час опрацювати великий обсяг нового матеріалу. Важливу роль відіграють також *методи ведення дискусії*. Поряд із добре відомим форматом дискусії та дебатів цікавими є такі методи, як парний вербальний потік, керована розмова. Так, при обговоренні теми «Болонський процес як засіб інтеграції та демократизації вищої освіти» використовується метод «шкала думок». Магістри займають певне місце в аудиторії, що відповідає їх відповіді «Так» або «Ні» на певне запитання («Чи впроваджується в Україні Болонська система?», «Чи є реформа вищої освіти ефективною?» та ін.) та обґрунтовують свою позицію. Такий формат роботи надає можливість обговорити різні погляди на проблему, кожен магістр може висловити свою думку; що формує навички толерантного спілкування.

Використання в процесі викладання дисципліни *методу роботи в малих групах і парах* дає можливість студентам набути необхідних навичок для творчого спілкування та взаємодії в команді. Серед *методів розв'язування проблем* у навчальному процесі активно використовуються мозковий штурм у його різних варіаціях (наприклад, як пошук відповіді на питання «Як вирішити проблему корупції у вищій школі?», «Як викладач може впливати на соціально-психологічний клімат у студентській групі?»).

Ситуаційні вправи, імітації, рольові ігри, сценарії проблем відносяться до *імітаційних інтерактивних методів* та передбачають моделювання життєвих обставин і професійних ситуацій, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та запропонованої ситуації. Так, при вивченні теми «Етика та психологія педагогічної діяльності викладача вищої школи» кожен магістр отримує картку з описом ситуації та повинен запропонувати її розв'язання (наприклад, «Студент критикує наукові погляди викладача», «Студент розповідає, що у нього серйозні проблеми у особистому житті, які можуть спричинити трагедію» тощо).

Під час вивчення курсу «Педагогіка та психологія вищої школи» використовуються також нетрадиційні арт-терапевтичні підходи, методики й техніки, зокрема ізотерапія та казкотерапія. Останнім часом з'являються дослідження щодо використання арт-терапії в системі вищої освіти. Так, О. Вознесенська доводить доцільність використання таких арт-терапевтичних технологій, як перфоманс, хеппенінг та інсталяція з метою самопізнання та особистісного розвитку студентів. «Арт-терапія в системі вищої освіти може використовуватися як у формі соціально-психологічного тренінгу для розвитку соціальних навичок, так й як терапевтична допомога (психокорекція), й засіб розвитку креативності, творчості студентів» [1, с.269].

Використання казкотерапевтичних методик і технік у підготовці майбутніх психологів є доцільним для досягнення навчальної, розвивальної та виховної мети підготовки. Зокрема, використання технік «Карта казкової країни», «Казкові фігурки», «Острів скарбів» сприяє активізації творчого потенціалу студентів, розвитку в них індивідуальних особливостей, важливих для майбутньої професійної діяльності. Використання арт-терапії в підготовці майбутніх психологів сприяє також активізації творчого мислення майбутніх фахівців, пробудження в них стану «внутрішньої дитини», що включає в себе розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця, його внутрішнього творчого середовища та спонтанності, які є необхідними для ефективно професійної діяльності. Поняття «внутрішня дитина» («дитина в нас») не нове, воно бере свої витoki з архетипу дитини, виділеного К.Г. Юнгом. За його твердженням, цей архетип втілює життєві сили, шляхи та можливості розвитку, які поки що не усвідомлюються особистістю, і виражає найбільш сильне прагнення людини – прагнення до самореалізації [7]. За словами Дж. Міллс та Р. Кроулі, повернення до «дитини в нас»

відбувається тоді, коли «ми оживляємо свої щасливі дитячі спогади і кумедні фантазії або спостерігаємо за дітьми, які грають у парку, на пляжі чи шкільному подвір'ї» [5, с.28], і дає можливість активізувати власну дитячу безпосередність сприйняття і творчість, необхідну для життя та професійної діяльності. Таким чином, у поняття «внутрішньої дитини», або «дитини в нас», ми вкладаємо такі характеристики, як наявність творчого потенціалу, розвиненість внутрішнього творчого середовища, спонтанність тощо. У контексті професійної підготовки активізація «внутрішньої дитини» майбутніх психологів має відбуватися шляхом залучення їх у творчу діяльність зі створення та розповідання казок, їх малювання і драматизації, тобто через те, що людина майже не робить у дорослому житті.

Ми також пропонуємо використання такої арт-терапевтичної техніки, як колаж. Поняття «колаж» походить від французького слова «наклеювати». Використання техніки колажу слугує гарним способом узагальнення теоретичного матеріалу та здобутого досвіду роботи. Безумовною її перевагою є, на думку В. Кокоренко, те, що вона дає можливість кожному учаснику досягти успішного кінцевого результату, підвищуючи тим самим самооцінку та сприяючи формуванню установки на подальшу діяльність. Ця техніка також вчить особистість вільно виражати власні думки, ідеї та погляди на певну тематику [3]. Крім цього, створення групового колажу сприяє розвитку згуртованості групи, толерантності до відмінностей, розвитку творчого потенціалу, підвищення самооцінки тощо. У підготовці майбутніх психологів до використання методу казкотерапії ми пропонуємо використовувати техніку колажу з метою підбиття підсумків певного виду роботи, а також для надання майбутнім фахівцям можливості вільного вираження власних думок та почуттів. Прикладами використання цієї техніки є створення колажів на тему «Ідеальний викладач», «Моя професія», «Моя Я» тощо.

Реформування системи освіти на всіх її рівнях вимагає поступової та цілеспрямованої модернізації й оптимізації навчального процесу. У контексті модернізації вищої освіти особлива увага у вищому навчальному закладі приділяється організації самостійної роботи студентів, формуванню в них уміння орієнтуватися в потоці інформації, що безперервно оновлюється, підвищувати свою професійну кваліфікацію.

Виходячи з цього, важливим завданням виступає збагачення форм самостійної роботи та посилення зв'язку навчання із практикою. Саме тому поряд із аудиторними лекційними та практичними заняттями значна роль відводиться самостійній роботі студентів, основна увага при організації якої приділяється підготовці студентів до науково-дослідної роботи та використання здобутих знань під час проходження навчальної та виробничої практики, оскільки виконання саме цих видів роботи найбільш ефективно готує студентів до самостійного вирішення професійних завдань.

У процесі професійної підготовки студенти можуть залучаються до таких видів самостійної роботи: самостійна робота під час основних аудиторних занять (реалізується у вигляді підготовки студентів до лекцій, практичних занять, самостійна робота на семінарах); самостійна робота під контролем викладача у формі індивідуальних консультацій; позааудиторна самостійна робота (при виконанні домашніх завдань, проведенні дослідної роботи). Цей вид самостійної роботи передбачає найбільш повну реалізацію творчого потенціалу студентів у рамках самостійної організації професійної діяльності.

У процесі вивчення курсу «Педагогіка та психологія вищої школи» можна виділити три етапи організації самостійної роботи студентів: мотивація студентів до виконання самостійної роботи; власне самостійна робота; поточний і підсумковий контроль за виконанням. Успішне виконання самостійної роботи студентами передбачає якомога більш повне забезпечення їх усіма необхідними ресурсами: інформаційними (банки індивідуальних завдань, додаткова література та ін); методичними матеріалами (вказівки, керівництво, методичні рекомендації); контролюючими матеріалами (тести); часовими ресурсами; консультаціями; можливістю вибору завдань для самостійного виконання; можливістю обговорення теоретичних і практичних результатів самостійної роботи студентів у групі.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Інтерактивне навчання – це передовсім активне діалогове навчання. Проведений аналіз результатів підготовки магістрів-психологів у контексті застосування сучасних інноваційних технологій навчання засвідчив, що використання

інтерактивних форм та методів навчання створює умови для підготовки компетентного фахівця та розвитку творчих здібностей психологів. Використання інтерактивної технології в процесі підготовки психологів є засобом реалізації важливих професійно значущих якостей, таких як здатність до активної співпраці, взаємодії, рефлексії, креативності. Завдяки впровадженню інтерактивного навчання майбутній фахівець бере участь у процесі навчання на засадах власної освітньої траєкторії, відчуває особисту успішність, а отже, хід і результат його професійної підготовки набуває особистісно-орієнтованого значення.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в розробці та впровадженні психолого-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх психологів.

Список використаних джерел

1. Вознесенська О. Арт-терапія в роботі практичного психолога: використання арт-технологій в освіті / Олена Вознесенська, Людмила Мова // Шкільний світ. – К., 2007. – 120 с.
2. Інтерактивні методи навчання: Навч. посібник. / За ред. П.Шевчука і П.Фенриха. – Щецин: Вид-во WSAP, 2005. – 170 с.
3. Кокоренко В. Л. Арт-технологии в подготовке специалистов помогающих профессий / Виктория Леонидовна Кокоренко. – СПб. : Речь, 2005. – 101 с.
4. Ляудис В.Я. Методика преподавания психологи: Учебное пособие. 3-е изд., испр. и доп. – М., 2000. – 128 с
5. Миллс Дж. Терапевтические метафоры для детей и для «внутреннего ребенка»/ Дж. Миллс, Р. Кроули; пер. с англ. Т. К. Кругловой. – М. : Класс, 2005. – 144 с.
6. Сериков В. В. Образование и личность. Теория и практика проектирования педагогических систем. – М.: Издательская корпорация «Логос», 1999.–272с.
7. Юнг К.-Г. Душа и миф. Шесть архетипов / Карл Густав Юнг. – Мн. : Харвест, 2004. – 400 с.

References transliterated

1. Voznesens'ka O. Art-terapija v roboti praktichnogo psihologa: vikoristannja art-tehnologij v osviti / Olena Voznesens'ka, Ljudmila Mova // Shkil'nij svit. – K., 2007. – 120 s.
2. Interaktivni metodi navchannja: Navch. posibnik. / Za red. P.Shevchuka i P.Fenriha. – Shhecin: Vid-vo WSAP, 2005. – 170 s.
3. Kokorenko V. L. Art-tehnologii v podgotovke specialistov pomagajushih professij / Viktorija Leonidovna Kokorenko. – SPb. : Rech', 2005. – 101 s.
4. Ljaudis V.Ja. Metodika prepodavanija psihologi: Uchebnoeposobie. 3-e izd., ispr. i dop. – M.,2000. – 128 s
5. Mills Dzh. Terapevticheskie metafory dlja detej i dlja "vnutrennego rebenka" / Dzh. Mills, R. Krouli; per. s angl. T. K. Kruglovoj. – M. : Klass, 2005. – 144 s.
6. Serikov V.V. Obrazovanie i lichnost'. Teorija i praktika proektirovanija pedagogicheskijh sistem. – M.:Izdatel'skaja korporacija «Logos», 1999.–272s.
7. Jung K.-G. Dusha i mif. Shest' arhetipov / Karl Gustav Jung. – Mn. : Harvest, 2004. – 400 s.

УДК: 811.521:003.32:159.9.07 (045)

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСВОЄННЯ ІЕРОГЛІФІЧНОЇ ПИСЕМНОСТІ СТУДЕНТАМИ

Ю.С. Наумова

аспірант кафедри психології

НПУ імені М.Драгоманова

ulanau@gmail.com

Наумова Ю.С. Психологічні особливості засвоєння ієрогліфічної писемності студентами. Стаття представлена оглядом наукового доробку щодо особливостей засвоєння ієрогліфічної писемності суб'єктами навчання. Описані основні підходи, що пропонувались та пропонуються дослідниками як ефективні, а саме: академічний (традиційний), цілісний, структурний, етимологічний, комунікативно-діяльнісний. Указані їх переваги та недоліки. Перелічено умови ефективного засвоєння ієрогліфічної писемності, якими є: поетапність введення ієрогліфічного матеріалу; впровадження спеціалізованих систем подачі ієрогліфічного матеріалу; оволодіння студентами структурним аналізом ієрогліфічних знаків; застосування мнемотехнічних, асоціативних прийомів запам'ятовування; опора на етимологічний зміст ієрогліфу; використання наочності; врахування психологічних аспектів засвоєння ієрогліфічної мови. Пропонується впровадження у навчальний процес підготовки майбутніх перекладачів та викладачів східних мов власної стратегії ефективного засвоєння ієрогліфічної писемності з опорою на візуально-семантичний образ.

Ключові слова: ієрогліф, ієрогліфічна писемність, засвоєння іноземних мов, академічний підхід, цілісний підхід, структурний підхід, етимологічний підхід, комунікативно-діяльнісний підхід.